

A ד"ט

Intro

Today we will Be"H learn דף נ"א of מציעא בבא.

Some of the topics we will learn about include:

The following Halachos regarding

אונאה

A seller who overcharges or a buyer who underpays;

עד מתי מותר להחזיר

Until what point can the shortchanged party retract?

לוקח מבעל הבית

Whether these laws apply to someone selling his personal belongings;

A

אונאה

עד מתי
מותר להחזיר

לוקח מבעל הבית

B לוקח מן התגר

Whether these laws apply to a merchant;

The Gemara suggests reasons why the laws would be stricter or more lenient regarding merchants.

אונאת שתות

In a transaction with a discrepancy of exactly 1/6, there is a מחלוקת whether the wronged party has the right to void the sale, or only to get back the difference?

מתנה על מה שכתוב בתורה

It is a מחלוקת whether a stipulation can circumvent a Torah law regarding monetary matters. The Gemara contrasts this with a מחלוקת regarding

על מנת שאין לך עלי אונאה

A stipulation that a transaction should not be subject to the laws of אונאה;

B

לוקח מן התגר

אונאת שתות

מתנה
על מה שכתוב בתורה

1 So let's review...

The Gemara continues its discussion regarding אונאה, overcharging or undercharging.

The Mishnah stated

עד מתי מותר להחזיר

עד כדי שתראה לתגר או לקרובו

The shortchanged party has the right to renege on the agreement for the time it takes to confirm the price with a merchant or relative.

The Gemara qualifies this Halachah:

לא שנו אלא לוקח

Only the buyer, if he was overcharged, has a limited time to retract, because

מקחו בידו

כל היכא דאזיל מחוי ליה

אומרי ליה אי טעה אי לא טעה

He has the purchased item in his possession, and can easily show it to others to confirm the price.

However,

מוכר לעולם חוזר

The seller, if he undercharged, can always retract, because

לא נקט מקחיה בידיה

He no longer has the item in his possession;

And he might only find out the correct price

עד דמיתרמי ליה זבינתא כזבינתיה

וידע אי טעה אי לא טעה

When he encounters a similar item, which might be a long time in coming.

And as Rashi adds

אם לא נתייקרו טליתות בינתיים

And even then, only if the price of the item did not change;

=====

1

מלך

עד מתי מותר להחזיר
עד כדי שתראה לתגר או לקרובו

The shortchanged party
has the right to renege on the agreement
for the time it takes to confirm the price
with a merchant or relative.

לא שנו אלא לוקח

Only the buyer, if he was overcharged,
has a limited time to retract, because

מקחו בידו

כל היכא דאזיל מחוי ליה
אומרי ליה אי טעה אי לא טעה

He has the purchased item in his possession,
and can easily show it to others to confirm the price.

However,

מוכר לעולם חוזר

The seller, if he undercharged, can always retract,
because

לא נקט מקחיה בידיה

He no longer has the item in his possession;
And he might only find out the correct price

עד דמיתרמי ליה זבינתא כזבינתיה
וידע אי טעה אי לא טעה

When he encounters a similar item,
which might be a long time in coming.

And as Rashi adds

אם לא נתייקרו טליתות בינתיים

And even then, only if the price of the item
did not change;

2 The Gemara teaches another qualification:
 לא שנו אלא בלוקח מן התגר
 אבל בלוקח מן בעל הבית אין לו עליו אונאה
 The Halachos of אונאה apply only to purchases made from a merchant, but a private individual may charge any price for his personal belongings.
 However, the Gemara asks that a Mishnah later states
 כשם שאונאה להדיוט
 כך אונאה לתגר
 The Halachos of אונאה do apply to private sellers?

The Gemara answers
 מאני תשמישתיה דיקירי עליה
 לא מזבין להו אי לאו בדמי יתירי
 The Gemara is referring to one's personal effects which have additional value to him, and it is known that he would only sell them for an inflated price. Therefore, the buyer cannot claim that he was cheated.
 However, the Mishnah is referring to
 בצדרייתא
 Items intended for sale, such as rough garments, which are subject to אונאה even when bought from an individual.
 =====

2

לא שנו אלא בלוקח מן התגר
 אבל בלוקח מן בעל הבית
 אין לו עליו אונאה
 The Halachos of אונאה apply only
 to purchases made from a merchant,
 but a private individual may charge any price
 for his personal belongings.

מאני תשמישתיה
 כשם

שאונאה להדיוט
 כך אונאה לתגר

The Halachos of אונאה do apply
 to private sellers.

מאני תשמישתיה דיקירי עליה
 לא מזבין להו אי לאו בדמי יתירי
 The Gemara is referring to one's personal effects
 which have additional value to him, and
 it is known he would only sell them for an inflated price.
 Therefore, the buyer cannot claim that he was cheated.

However, the Mishnah is referring to

בצדרייתא

Items intended for sale, such as rough garments,
 which are subject to אונאה even when bought
 from an individual.

3 Zug di Mishnah
 אחר הלוקח ואחד המוכר
 יש להן אונאה
 The Halachos of אונאה apply to both the buyer and the seller, who are both obligated to maintain a fair price.
 The Gemara explains:
 The Pasuk of אונאה reads as follows:
 וכי תמכרו מוכר לעמיתך
 When you sell something;
 או קנה מיד עמיתך
 Or, when you buy something;
 אל תונו איש את עמיתו
 The prohibition of אל תונו refers to both parts of the Pasuk:
 And the first part of the Pasuk refers to
 נתאנה לוקח
 A prohibition for the seller to cheat the buyer;
 The second part refers to
 נתאנה מוכר
 A prohibition for the buyer to cheat the seller;
 =====

3 משנה

**אחר הלוקח ואחד המוכר
יש להן אונאה**

The Halachos of אונאה apply to both the buyer and the seller, who are both obligated to maintain a fair price.

**The Gemara explains:
The Pasuk of אונאה reads as follows:**

<p>או קנה ממכר לעמיתך</p> <p><i>Or, when you buy something;</i></p> <p>נתאנה מוכר <i>A prohibition for the buyer to cheat the seller;</i></p>	<p>וכי תמכרו ממכר לעמיתך</p> <p><i>When you sell something;</i></p> <p>נתאנה לוקח <i>A prohibition for the seller to cheat the buyer;</i></p>
---	---

אל תונו איש את עמיתו

4

The Mishnah continues

כשם שאונאה להדיוט

כך אונאה לתגר

The laws of אונאה apply to both private individuals and merchants.

ורבי יהודה אומר

אין אונאה לתגר

The laws of אונאה do not apply to merchant who undercharged.

The Gemara offers two explanations of רבי יהודה's ruling:

1.

בתגר ספסר שנו

מפני שהוא בקי

This merchant was a broker, as Rashi explains

קונה ומוכר מיד תמיד

Constantly buying and reselling right away; therefore,

מידע ידע זבינתיה כמה שהויה

ואחולי אחיל גביה

He obviously knew the fair price, and so he must have forfeited the difference in price,

והאי דזבנא הכי

משום דאתרמיא ליה זבינתא אחריתי

He sold it for a lower price because he needed the money for a new deal,

והשתא מיהא קא הדר ביה

And now he regrets it, and is attempting to void the transaction.

2.

The second explanation is;

תגר אינו בתורת אונאה

שאפילו פחות מכדי אונאה חוזר

רבי יהודה holds that the percentage of אונאה does not apply; namely, that the merchant can always retract even if he undercharged less than a sixth, because, as Rashi explains

דחייז תלוין בכך

ותקנו לו שיחזור

The רבנן gave him this ability because his livelihood depends on such transactions.

=====

4

משנה

ורבי יהודה אומר

אין אונאה לתגר

The laws of אונאה do not apply to merchant who undercharged.

כשם שאונאה

להדיוט

כך אונאה לתגר

The laws of אונאה apply to both private individuals and merchants.

בתגר ספסר שנו

מפני שהוא בקי

This merchant was a broker,

as Rashi explains

קונה ומוכר מיד תמיד

Constantly buying and reselling right away;

מידע ידע זבינתיה כמה שהויה

ואחולי אחיל גביה

He obviously knew the fair price, and so he must have forfeited the difference in price,

והאי דזבנא הכי

משום דאתרמיא ליה זבינתא אחריתי

He sold it for a lower price

because he needed the money for a new deal,

והשתא מיהא קא הדר ביה

And now he regrets it,

and is attempting to void the transaction.

5 The Mishnah concludes

מי שהוטל עליו ידו על העליונה
רצה אומר לו תן לי מעותי
או תן לי מה שאניתני

In a case of אונאה, a discrepancy of a sixth, the wronged party has the upper hand, and so the buyer can choose to either void the transaction or demand the difference in price.

The Gemara refers to a ברייתא cited in the previous Daf in which there is the following מחלוקת:

שתות קנה ומחזיר אונאה
דברי רבי נתן

The transaction is binding, and the difference in price is returned.

רבי יהודה הנשיא אומר
יד מוכר על העליונה
רצה אומר לו תן לי מקחי
או תן לי מה שאניתני

A seller who undercharged has the upper hand; he can either void the transaction or demand the difference in price.

The Gemara explains that our Mishnah could possibly accord with each Tanna:

1.

Either

רבי נתן היא

תני נמי בברייתא רצה

Our Mishnah reflects the opinion of רבי נתן and in the Braisa נתן רבי also meant that he has a choice, and, as Rashi adds;

לוקח ומוכר איכא בינייהו

The Machlokes in the Braisa is as follows:

רבי holds that only the buyer has the choice; and רבי נתן holds that only the seller has the choice.

2.

Alternately,

רבי יהודה הנשיא היא

מאי דשייר במתניתין

קא מפרש בברייתא

Our Mishnah reflects the opinion of רבי יהודה הנשיא.

However, in the Mishnah, Rebbe illustrated a case of where the buyer was cheated, and in the ברייתא, Rebbe illustrated a case of where the seller was cheated.

=====

5

מלך

מי שהוטל עליו - ידו על העליונה
רצה אומר - לו תן לי מעותי
או - תן לי מה שאניתני

In a case of אונאה, a discrepancy of a sixth, the wronged party has the upper hand, and so the buyer can choose to either void the transaction or demand the difference in price.

ברייתא

רבי ירמיה פליג
יד מוכר על העליונה
רצה אומר לו תן לי מקחי
או תן לי מה שאניתני
A seller has the upper hand;
he can either void the transaction
or demand the difference in price.

רבי נתן
שתות קנה
ומחזיר אונאה
The transaction
is binding,
and the difference in
price is returned.

Our Mishnah could accord
with each Tanna

רבי יהודה הנשיא היא
מאי דשייר במתניתין
קא מפרש בברייתא

Our Mishnah reflects the
opinion of רבי יהודה הנשיא.
However,
In the Mishnah,
Rebbe illustrated a case of
where the buyer was cheated,
And in the ברייתא,
Rebbe illustrated a case of
where the seller was cheated.

רבי נתן היא
תני נמי בברייתא רצה
Our Mishnah reflects the
opinion of
and in the Braisa רבי נתן also
meant that he has a choice,
And Rashi adds;
לוקח ומוכר איכא בינייהו
The Machlokes in the Braisa
is as follows:
רבי נתן holds that only
the buyer has the choice;
and רבי ירמיה פליג holds only
the seller has the choice.

6 The Gemara discusses exceptions to the Halachah of אונאה:
 האומר לחבירו
 על מנת שאין לך עלי אונאה
 If someone stipulated that the laws of אונאה shall not apply to this transaction;
 רב אמר
 יש לו עליו אונאה
 The laws of אונאה, nevertheless, apply.
 שמואל אמר
 אין לו עליו אונאה
 The laws of אונאה, indeed, do not apply.

The Gemara contrasts this with another מחלוקת:
 האומר לאשה הרי את מקדושת לי
 על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה
 If someone performed Kiddushin, and stipulated that he shall not become obligated in the usual financial and conjugal responsibilities;
 הרי זו מקודשת
 ותנאי בטל
 דברי רבי מאיר
 The Kiddushin is effective, and the stipulation is void, and he is obligated in all his responsibilities, because
 מתנה על מה שכתוב בתורה
 תנאי בטל

One's stipulation cannot override a Torah law and are therefore void.
 רבי יהודה אומר
 בדבר שבממון
 תנאו קיים
 The stipulation is effective regarding the financial matters, because
 ניתן למחילה
 והרי מחילה
 It is the equivalent of forgiving the obligation, which she can certainly do.

The Gemara suggests
 רב דאמר כרבי מאיר
 שמואל דאמר כרבי יהודה
 Rav agrees with רבי מאיר and so one cannot make a stipulation to circumvent the laws of אונאה, while Shmuel agrees with רבי יהודה and he does have the power to make such stipulations regarding financial matters, such as אונאה.

6 Exceptions to אונאה:

האומר לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה
 If someone stipulated that the laws of אונאה shall not apply to this transaction

רב אמר
יש לו עליו אונאה

שמואל אמר
אין לו עליו אונאה

The Gemara contrasts this with another מחלוקת:

האומר לאשה הרי את מקדושת לי על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה

רבי מאיר:
הרי זו מקודשת ותנאי בטל

רבי יהודה:
בדבר שבממון תנאו קיים

Because
 ניתן למחילה וברי מחילה

Because
 מתנה על מה שכתוב בתורה תנאי בטל

The Gemara suggests
רב דאמר כרבי מאיר שמואל דאמר כרבי יהודה

7 However, the Gemara differentiates according to both Rav and Shmuel:
 התם ודאי קא עקר
 הכא מי יימר דקא עקר
 In the case of Kiddushin, רבי מאיר does not allow one to make a stipulation that will certainly contravene a Torah law. However, in the case of אונאה, Shmuel holds that this stipulation is effective even according to רבי מאיר, because it is possible that the transaction will not contravene the laws of אונאה.

And Rav will answer;

התם ידעה וקא מחלה

הכא מי ידע דמחיל

In the case of Kiddushin, רבי יהודה allows one to make a financial stipulation that will contravene a Torah law, because she is aware of it and by, nevertheless, accepting the Kiddushin, she waived her rights to these obligations. However, in the case of אונאה, Rav holds that this stipulation is not effective even according to רבי יהודה, because the buyer, for example, was not aware, at the time of the sale, that he was being overcharged, and he did not waive his rights to the Halachos of אונאה.

7 *The Gemara differentiates*

התם ודאי קא עקר *will answer:*

הכא

מי יימר
דקא עקר

אונאה:

This stipulation is effective even according to רבי מאיר, because it is possible the transaction will not contravene the laws of אונאה

התם

ודאי
קא עקר

Kiddushin:

רבי מאיר does not allow one to make a stipulation that will certainly contravene a Torah law

הכא *will answer:*

הכא

מי ידע
דמחיל

אונאה:

this stipulation is not effective even according to רבי יהודה, because the buyer was not aware, at the time of the sale, he was being overcharged, and he did not waive his rights to the Halachos of אונאה

התם

ידעה
וקא מחלה

Kiddushin:

the stipulation is effective because she is aware of it and by accepting it, she waived her rights to these obligations

8 However, the Gemara asks from a ברייתא which states
האומר לחבירו
על מנת שאין לך עלי אונאה
אין לו עליו אונאה
Such a stipulation is effective.
While Rav ruled
יש לו עליו אונאה
Such a stipulation is not effective?
Clearly, Rav's ruling is only according to רבי מאיר, and he
contends that the ברייתא reflects the opinion of יהודה.

However, the Gemara offers another resolution:
כאן בסתם
כאן במפרש
Rav indeed holds that the stipulation does not override the
Halachah according to all opinions, and יש לו עליו אונאה, where the wronged party was unaware of the price
difference at the time of the sale. However, the ברייתא's
ruling אין לו עליו אונאה refers to a case where the seller
clearly said
חפץ זה שאני מוכר לך במתאים
יודע אני בו שאינו שווה אלא מנה
I am aware that I am selling this item for twice its market
value; or if the buyer said
חפץ זה שאני לוקח ממך במנה
יודע אני בו ששוה מאתים
I am aware that I am buying this item for half its value,
and nonetheless
על מנת שאין לך עלי אונאה
I am stipulating that the laws of אונאה should not apply,
and the transaction should be valid.
In that case, Rav agrees
אין לו עליו אונאה
This stipulation is effective even according to רבי מאיר, because financial matters can be waived and forgiven.

9 The Gemara adds that even שמואל who rules
האומר לחבירו
על מנת שאין לך עלי אונאה
אין לו עליו אונאה
However, agrees that where the seller said
על מנת שאין בו אונאה
הרי יש בו אונאה
If one stipulates that the transaction does not involve
אונאה, which means that the price is correct, if it turns out
that the price was incorrect and there is indeed אונאה, the
laws of אונאה certainly apply, because this is a factual
statement.
And Rashi adds;
ומקח טעות נמי הוי
ואם רצה לחזור חוזר לגמרי
This is considered an erroneous transaction which the
shortchanged party can certainly void.

8

ברייתא:
**האומר לחבירו
על מנת שאין לך עלי אונאה
אין לו עליו אונאה**

While Rav ruled
יש לו עליו אונאה?

<p>כאן במפרש</p> <p>אין לו עליו אונאה: <i>refers to a case</i> where the seller clearly said חפץ זה שאני מוכר לך במתאים יודע אני בו שאינו שווה אלא מנה or if the buyer said חפץ זה שאני לוקח ממך במנה יודע אני בו ששוה מאתים</p>	<p>כאן בסתם</p> <p>יש לו עליו אונאה: <i>The wronged party</i> was unaware of the price difference at the time of the sale</p>
--	--

9

The Gemara adds
even שמואל who rules
**על מנת שאין לך עלי אונאה
אין לו עליו אונאה**
agrees that where the seller said
**על מנת שאין בו אונאה
הרי יש בו אונאה**
If one stipulates that the transaction
does not involve אונאה,
which means that the price is correct,
if it turns out that the price was incorrect
and there is indeed אונאה,
the laws of אונאה certainly apply
because this is a factual statement
ומקח טעות נמי הוי
ואם רצה לחזור חוזר לגמרי